

Nume dacice de plante medicinale atestate

Ion Mocioi

Abiana¹ → afiana, „mac“ (*Papaver somniferum L.*). Numele este păstrat la românii din Macedonia: *afion*. Se folosește în medicina populară pentru somnul copiilor și, la adulți, contra durerilor de hernie.

Adila, azila² → neghina (*Agrostena githago L.*) „zâzanie“, plantă anuală din familia cariofilaceelor, înaltă (40 – 70 cm) cu tulpina și frunzele păroase, răspândită în culturile de cereale, folosită în medicina populară contra diareii;

- *negel*, „negariță“ (*Chelidonium majus*);
- *zârna* (*solanum nigrum*);

Aniarsexe → *grășiță* (*Portulaca oleracea*) „iarbă grasă“, cu tulpina întinsă pe pământ, cu frunze cărnoase, lucioase și flori galbene senile; tulpinile ei tinere având proprietăți antiscorbutice, se consumă ca salată³

Amolusta → *samulastră*, *samuraslă* („care răsare de la sine“), *samorsală* (*Alium Cepa L.*) „ceapă“ (care răsare din bulbul rămas de anul trecut în pământ)¹, care se folosește în medicina

¹ Se află în lista lui Ps. Apuleius. A fost considerat de origine latină (I.I. Russu) sau daco-tracă (Decev).

² Numele se află în lista lui Apuleius, greșit considerată „herba dracontea“.

³ Se află în lista lui Dioscoride, III, 153; considerat traco-dac (Decev). Rădăcina numelui i.e. **k'eko* „plantă verde comestibilă“. Vezi și v. ind. *çaka* „legumă și lit. *Śekas* „iarbă verde“. (Propunerea făcută pentru numele *sparcetă* este greșită, precum și *baltacină*).

populară pentru vindecarea de bătători, bube, indigestii și boli lumești², cât și pentru a vindeca „apa“ (o boală) la cai³.

Aprus sau **apropria**, **arpropra** → *stânjenelul puturos* (*Iris pumila*)⁴, plantă expectorantă.

Asa → *potbal* (*Tussilago farfara* L.), plantă erbacee, din familia compozitelor, cu rizom cărnos și flori galbene, folosită în medicina populară pentru afecțiuni pulmonare, tuse, dureri de cap, febră tifoidă, cât și în medicina populară veterinară⁵. Este folosită ca: antiasmatică, anti TBC, calmantă, expectorantă.

Aurumeti⁶ → *avrămească* (*Gratiola officinalis*), plantă erbacee din familia scrofulariaceelor, cu flori albe sau roz, puternic otrăvitoare – numită și „veninariță“, folosită ca plantă medicinală.

Bitumen⁷ → *bibornic* (*Veronica beccabrunga* L.), plantă erbacee din familia scrofulariaceelor, înaltă, cu frunze opuse, flori albastre dispuse în racem și fructul o capsulă, folosită în medicina populară contra „neputinței la urinare“, a hidropiziei și la curățirea sângelui; fiartă în lapte se pune la răni; se dă și contra umflăturilor la vite.

Blis⁸ → *vinețea* (*Centaurea cyanus* L.) „albastru, albăstriță“, plantă erbacee din familia compozitelor, cu flori albastre, care crește prin culturi de cereale; folosită în medicina populară pentru infuzii indicate în bolile de ochi; *talpa găștii*.

Briza⁹ → *vrisa* (*Secale cereale* L.) „secera“, nume păstrat de românii din Macedonia; folosit și de greci (un fel de grâu sau de secară – *vrisá*). Planta se folosește în medicina populară veterinară, ca antiseptic și astringent. Românii din Carașov numesc cu *rui* sau *ruj* planta *scumpie* (*Cotinus coggygia* L.), ceea ce în latină era *rhus*. Numele *briza* se păstrează la alte popoare în denumirea plantei *parasin* (*Briza media* L.) „tremurătoare“ și a vântului maritim *briză*.

Boudathala¹⁰ sau **budalla** → *limba bouului* (*Anchusa officinalis* L.) „miruță“, plantă erbacee din familia boraginaceelor, cu frunze aspru-păroase și cu flori violacee-albastre. Are proprietăți emoliente, sudorifice și diuretice și se folosește în medicina populară, fiartă în vin, împotriva guturaiului, bronșitei, retenției urinare și iritațiilor rinichilor, precum și contra rujeolei și scarlatinei.

Calamindar¹¹ → *mentă neagră* (*Mentha piperita* L.) „izmä“, plantă erbacee, perenă, din familia labiatelor, cu frunze opuse, cu flori mici, roșu-violet, care crește prin locuri cu umezeală. Se folosesc frunzele, care au un ulei eteric (menthol), în infuzii pentru dureri de stomac, ca dezinfectant și întăritor. I se mai spune: mintă sură, mintă neagră, gnintă și izmä bună.

Caropithla¹² → *garofiță* (*Dianthus superbus* L.) „garofiță de munte; buruiună de germe; igne“, plantă perenă din familia cariofilaceelor, cu frunze lanceolate și flori albe sau roz, cu peri purpurii,

¹ Din lista lui Ps. Apuleius. Numele a fost considerat latin (Decev).

² Butuă, V., *Botanique en Nerej* (...), Inst. De Soc. Sociales de Roumaine, 1943.

³ Gorovei, A.; Lupulescu, M., *Botanica Poporului Român*, Fălțiceni, 1915; a fost propusă și *mușețelul*, pentru care nu optăm.

⁴ Din lista lui Ps. Apuleius. Nume considerat dacă-trac (Decev). Posibilă rădăcina i.e. **abhr-*, „puternic; vehement“, sc. WP, I, pp. 177-178. A fost propusă și *iedera* (*Hedera helix*) cunoscută ca „iarba zânelor“.

⁵ Vezi Dioscoride, III, 112 – plantă folosită de bessii.

⁶ În lista Ps. Apuleius. Nume considerat latin (Decev).

⁷ În lista Ps. Apuleius. Nume considerat latin (Decev).

⁸ Vezi Dioscoride, II, 117. Propusă planta *Știr* – *Amaranthus retroflexus* (de I.I. Russu) și *talpa găștii*.

⁹ Cunoscut de Galen, I, 13. Împrumutat de la români, de maghiari: *ros*, *rozs*, de germani: *roggen* și de ruși: *roj*, pentru denumirea aceleiași plante.

¹⁰ Nume cunoscut de Pseudo Apuleius și de Dioscoride – IV, 126. Explicat de Decev ca daco-tracic: *budalla*, din Bodi „bou“ și *-tha* „limbă. În latină: *lingua bovum*, în tracă: *gudalla*, în lituaniană: *gu-das* etc. – Vezi: Hașdeu, B.P., *Studii de lingvistică și filologie*, Ed. Minerva, București, 1988, vol. I, p. 207. În i.e. **bhudh-* „trează“ și **-thla* „instrument“. În sanscrită: *dalla* „frunză, foaie“. În dialectele celtice: *dalen*, *delen*, *delien*, *duillen* „foaie“.

¹¹ Nume dacic de plantă descoperit de I.I. Russu, neprecizat corect.

¹² Nume de plantă dacic cunoscut de Dioscoride – IV, 131. Presupus ca traco-dac, de Decev. Recunoscut greșit de I.I. Russu: viță sălbatică. Este „garoafa“ recunoscută de greci. I se mai spune: carafilă, caranfil, garoafle. Se recunoaște rădăcina i.e. **kar-* „a lăuda“ – vezi WP, I, p. 353. Se regăsește în germană: Garten-, în franceză: giroflée, în engleză: carnation.

plăcut mirositoare, din zona de munte, folosită de medicina populară contra „temperaturii“ și contra „frigurilor“ (germe).

Cercer¹ → *gențiană* (*Gentiana lutea* L.) „ghințură“, plantă erbacee din genul *Gentiana*, familia gențianaceelor, cu flori mari, albastre și galbene, care crește în zona de munte, înaltă, importantă plantă medicinală, acum ocrotită de lege.

Chordela² → *șoldină* (*Lycopodium selago* L.) „șerpariță, șopârliță“, plantă folosită în popor la spălat pe cap pentru împiedicarea căderii părului, precum și ca insecticid; *șoldină* (*Sedum acre* L.), folosită pentru creșterea părului și în boli de urechi și ca vermifug (la „trânji“).

Cinouboila³ → *cimbru* (*Satureja hortensis* L.) „cimbur; șimboră“, plantă cultivată, condimentată, din familia labiatelor, cu frunze aromate, folosite drept condiment și ca plantă medicinală pentru dureri de dinți și de stomac.

Coadama⁴ **coalama** → *coada șoricelului* (*Achillea millefolium* L.) „coada șoricelului“, plantă erbacee perenă din familia compozitelor, cu frunze păroase și flori albe, roz sau roșietice, dispuse în inflorescențe, care este plantă medicinală veche, cu multe întrebuințări – contra astmului / nădufului, durerilor de stomac, cât și pentru răni, tăieturi ș.a.;

→ *coarna* (*Cornus mas* L.) „corn“, arbust din familia cornaceelor, cu frunze opuse, flori galbene înainte de înfrunzire și fructe drupe roșii comestibile – care întăresc organismul și însănătoșesc și liniștesc sistemul digestiv.

Coicolida⁵, **cocodila** → *cocodâr* (*Rosa canina* L.) „măceș; răsură“, plantă spontană din familia rozaceelor, cu frunze penat-compuse, cu flori albe, roz sau galbene și cu fructe mici roșii – folosite în medicina populară pentru cei bogat în vitamine, dezinfectant al pleoapelor, al stomacului și întăritor al tuturor organelor interne.

Cotiata⁶ → *iarba pisicii* (*Valeriana officinalis* L.) „valeriană; odolean“, plantă erbacee, perenă, din familia valerianaceelor, cu flori liliachii sau albe; rizomii au acizi valerianici, care au proprietăți sedative; se cultivă special pentru farmacii.

Crustane⁷ → *crestanie* (*Mycelis muralis* L.) „crestăța“, plantă care este folosită în medicina populară la răni și tăieturi.

Curionnecum⁸.

¹ Plantă cu nume dacic, nominalizată, ca plantă medicinală, de Dioscoride. Presupusă rădăcina i.e. *ken- „nou, proaspăt“.

Deceve presupune greșit o origine latină acestui nume. Romanii i-ar fi zis *macia*, care ar fi corespons cu *ceparea* din Fenicia.

² Apare ca nume de plantă dacică în listele lui Pseudo Apuleius și Dioscoride. A fost considerat greșit nume latin (Deceve). Se presupun rădăcinile i.e. *chor- „păr“ și *-dhel, *dhal- „a crește“. *Chordela* este, deci un cuvânt compus însemnând creșterea părului“. (A fost propus și *usturoiul* – *Alium sativum*, care n-a fost susținut).

³ Nume de plantă medicinală dacică prezentată de Dioscoride, IV, 182. Greșit considerată a fi planta *cucurbețea* (*Bryonia alba* L.) de I.I. Russu. Rădăcina i.e. propusă: *ken- „a rade, a frecă“ sau *ken-bh-*. Românii din Carașov o numeau *ciuber*. (A fost propusă și *mutătoarea roșie* (*Brionia dioica*), planta nobililor, care nu se suține).

⁴ Nume de plantă medicinală prezentată de Dioscoride, IV, 100. I.I. Russu a recunoscut greșit în dacicul *coadama* plantele: limbariță, codru, limba bălților, limba oii, pătlagina apei, podbal de apă – în: Russu, I.I., **Limba traco-dacilor**, ed. a II-a, p. 98. Sunt evidente, însă, rădăcinile i.e. *kyod- „a înțepa, țepă“, pe care o recunoaștem în *coadă*, și *-ma „șoarece (mus)“, ceea ce sugerează denumirea „coada șoricelului“. Al doilea nume, *coalma* „coarnă“ ar sugera planta „coarnă“ (*Cornus mas* L.). Vezi și **Dicționarul etnobotanic**, p. 436.

⁵ Nume de plantă cunoscută de Pseudo Apuleius și Dioscoride – IV, 72. I.I. Russu consideră că numele acesta ar fi al plantei *păpălău* (*Physalis alkekengi* L.) „iarba bubei“. Deceve consideră că e nume traco-dac. I se mai spune popular acestei plante: *cocodar*, *cațadar*. (Alte propuneri: *ciuboica cucului* și laptele cucului (*Euphorlia helioscopia*), pe care nu le susținem).

⁶ Numele plantei dacice cotiata în lista lui Dioscoride – IV, 29. A fost recunoscută greșit de I.I. Russu ca nume al plantei *iarba tare* (*Triticum repens*). Deceve recunoaște numele cotiata ca traco-dac. Considerăm că se recunoaște în acest nume rădăcina i.e. *cot- „piscă“, care sugerează numele plantei *iarba pisicii*.

⁷ Numele plantei este prezentat de Pseudo Apuleius și de Dioscoride. Deceve îl crede nume grec. Cuvântul grec este *krossion* dar este amintit la Dioscoride – 4, 131 – gr. *leontopodion* „urmă, picior de leu“, care nu poate fi acceptat, nefiind plantă medicinală. *Crestanie*, recunoscută aici, este plantă medicinală, cu nume asemănător celui dacic, prezentată de **Dicționarul de botanică**, pp. 19, 96, 99, 436.

⁸ Nume de plantă medicinală dacică la Dioscoride. Deceve l-a considerat latin. S-a propus și *draconția mărunță*.

Dacina¹ → *tăcin* (*Symphytum officinale* L.) „tătăneasă“, plantă erbacee, perenă, din familia boraginaceelor, cu tulpina ramificată, acoperită cu peri aspri, cu frunze sesile, aspru-păroase și cu flori tubuloase, roșii-violacee, folosită în medicina populară pentru durerile de piept, astmă, gălci, dureri de mijloc, de dinți, de rinichi, de splină, la „vătămătură“, diaree, scrântituri, hernie etc.

Dielleina² → *neburnariță* (*Hyoscyamus niger* L.) sau „măselariță“, plantă medicinală toxică, din familia solonaceelor, înaltă, cu flori galbene, cu nervuri violete, din care se extrage antropina; în medicina populară se folosește contra durerilor de dinți. Planta provoacă nebunie, somn greu, stare grea (dilie) și hipnotică.

Diesapter³ → *aghistin* (*Castanea sativa* Mill.) „castan“, arbore din familia fagaceelor, înalt, cu frunze alterne, dințate pe margini, cu flori unisexuate, mici, gălbui și cu fructe comestibile. Se folosesc fructele comestibile pentru întărirea corpului uman. Este amintit și în cântecele populare.

Diesema⁴ → *agheasmă* (*Echium altissimum* L.) „iarbă sfântă“, plantă erbacee țepoasă din familia boraginaceelor, înaltă, cu frunze lanceate și flori albe dispuse în spice, folosită în medicina populară pentru stări gripale și afecțiuni ale sistemului digestiv; - *coada vacii* (*Berbasum phlomoides* L.) „lumânare“, folosită pentru ceaiuri pectorale și antibronșitice, contra tusei și astmului, a afecțiunilor intestinale, reumatismului, chiar a tuberculozei.

Dinubela⁵ sau **dinubula** → *ghimber* (*Zinigiber officinale* L.) „ghimber“, plantă tropicală aromatică, al cărei rizom este bogat în uleiuri eterice, din care se extrage un drog folosit de medicina populară.

Diodela, duodela⁶ → *gherghină* (*Dahlia cultorum* L.) „dalie“, plantă perenă, din familia compozitelor, înaltă (1,50 m), cu florile în capitule mari, albe, galbene, roșii sau violete. Este plantă decorativă.

Discopela⁷ → *ghipăr* (*Juniperus sibirica* L.) „snepen“, plantă de munte care, împreună cu fructele de *coacăză* (*Ribes rubrum* L.), se folosește de medicina populară, în ceaiuri pentru boli de rinichi și vezica urinară.

Dracila⁸, **drocila** → *drăghină* (*Berberis vulgaris* L.) „măcriș de câmp; dracilă“, arbust cu frunze simple sau cu spinii, cu flori galbene și fructe roșii, folosit de medicina populară ca întăritor și în paralizii („poceală“). Are și alte proprietăți: coleterice, colagoge, febrifuge, hipotensive, stomahice și vaso-dilatatoare.

¹ Nume de plantă medicinală dacică la Dioscoride. Decev îl consideră daco-trac. Romanii credeau în muza Tacita. Plantei acestia i se mai spune *Tatim*.

² Nume de plantă medicinală dacică la Dioscoride – IV, 68 – și Ps. Apuleius – 4, *daci dielinam*. Decev îl consideră daco-trac. I.I. Russu propune „mășălarita“. Vezi rădăcina i.e. **dhel-* „a crește, a înverzi“ cf. WP., I, p. 825. Grec *dielaine* „a se întinde peste ceva“. Vezi și **Dicționarul etnobotanic**.

³ Nume dacic la Ps. Apuleius. Rădăcina i.e. **dek-* „a rupe, a sfâșia“. Numele grecesc *diesthu* este format din *di-* „separare“ și *esthu* „a mânca“. Din rădăcina i.e. reținem referința la frunzele „dințate“ pe margini iar din grecescul *esthu* reținem referința că frunzele acestui arbore sunt comestibile. Există și o specie de castan cu fructele necomestibile, otrăvitoare, care nu se folosesc de medicina populară.

⁴ Nume dacic la Dioscoride – IV, 103. Recunoscut de I.I. Russu ca nume al plantei *Coada vacii*. Se precizează rădăcina i.e. **diek-* „a rupe, a sfâșia“. Numită popular și „coada vacii“. (A fost propusă *lumânărica* (*Verbascum phlomoides*) pe care n-o susținem).

⁵ Nume dacic în lista lui Ps. Apuleius. Recunoscut ca daco-trac de Decev. (Neidentificată până acum).

⁶ Vezi numele dci la Ps. Apuleius, 89, și Dioscoride, III, 138. Nume daco-trac după Decev. Nume cunoscut și la germani. Redenumită dalie după germanul Dahl. Planta este cunoscută și la Carașov; Georgina, în Ucraina: Gheorghina în Germania: Georgine și în Rusia: Gheorghina. Planta a fost greșit asociată cu *Sorocina* (*Achillea millefolium* L.) „coada șoricelului“ (de I.I. Russu) sau cu *mușețelul* (*Matricharia chamomila*) ori *rostopasca*) propusă de alții.

⁷ Nume dacic la Ps. Apuleius. Nume daco-trac (după Decev). Vezi *ghipăr*, *jnapar*, *snepen*, în **Dicționarul etnobotanic**, 154.

⁸ Nume de plantă medicinală dacică – *doctila* (la Ps. Apuleius, 26), *doctila*, *chodela* și *dochela* (la Dioscoride, III, 165). Transcris *dordila* – de I.I. Russu, recunoscut greșit ca nume pentru „tămâița de câmp“. În popor i se mai spune: *drăghină*, *drăcină*, *draconă*, *drăzilă*. Sârbo=croații folosesc numele *drac* pentru această plantă.

Dracontea¹, **dracontos** → *drăgaică* (*Galium verum* L.) „sânziană“, plantă erbacee perenă din familia rubiaceelor cu tulpina în patru muchii, înaltă (60 cm), cu frunze liniare înguste, dispuse câte 8-12 în verticil, și flori mici, galben-azurii, cu miros specific, folosită de medicina populară pentru ceaiuri contra unor boli.

Dyn² → *urzica* (*Urtica dioica* L.), „urzica mare“. Plante erbacee din familia urticaceelor, prevăzute cu peri urzicători. Sunt plante textile, alimentare și medicinale. *Urtica mare* (*Urtica dioica* L.) este folosită în medicina populară la „atac“ și la diferite boli de vite, dar se folosește și la vopsit în galben. *Urtica mică* (*Urtica urens* L.) este folosită pentru reînnoirea sângelui, primăvara, și la diferite boli. *Urtica albă* *Sugel alb* sau *Urtica moartă* (*Lamium album* L.) este folosită la dureri de stomac, tuse și scurgeri albe. *Urtica roșie* sau *Urtica moartă* (*Lamium purpureum* L.) este folosită contra epilepsiei („ceasului rău“). Aceste plante au un spectru larg de folosire în medicina populară, mai ales în reumatisme, hemoragii, litiaze, icter, enterocolite, gastralgii, cataruri bronșice, stări astmatice etc.

Eurupillene³ → *rapăn* (*Capsella bursa-pastoris* L.) „traista ciobanului“, plantă erbacee din familia cruciferelor, cu flori mici, albe și cu fructe și liculă triunghiulară, folosită ca plantă medicinală cu acțiune uterotonică și hemostatică, dar și ca „buruiană de friguri“ (frisoane și epilepsie), chiar și pentru combaterea cancerului.

Guoleta⁴ → *mărgelușe* (*Lithospermum arvense* L.) „mei păsăresc“, plantă erbacee din familia boraginaceelor, cu frunze alterne, întregi, flori albe, albastre sau trandafirii și fructe nucule dure, este folosită în medicină pentru acțiunea ei antigonadotropică și antitireotropică. Semințele puse în vin și băute sparg pietrele la rinichi și deschid calea urinară.

Lax⁵ → *rahnă* (*Alisma plantago-azuatica* L.) „limbariță“, plantă erbacee, perenă, acvatică, meliferă, cu rizom gros, tulpina dreaptă, ramificată, cu flori mici, albe sau roz, dispuse în racem („ciorchine“), care crește în locuri umede și se folosește în medicina populară pentru paralizie („pocitură“) și febră tifoidă („lângoare“).

Mantia⁶, **manita** sau **mantua** → *mărgea* (*Clematis integrifolia* L.) „clopoțel“, plantă erbacee, perenă, din familia ranunculaceelor, înaltă (50 cm), cu frunze simple, sesile și flori mari, albastre, folosită în medicina populară pentru spălatură rănilor de „cel pierit“.

→ *mărgăritar* (*Convallaria majalis* L.) „lăcrimioară“, plantă erbacee, perenă, din familia liliaceelor, spontană, cu frunze mari, ovat-eliptice, lucitoare și flori albe de forma unor clopoței, care se folosește în medicina populară în ceaiuri pentru dureri de piept.

¹ Nume dacic de plantă medicinală consemnat de Ps. Apuleius: *dracontos*. Decev îl crede cuvânt grec (*dracontias* „un fel de boală“, dar și nume de plantă: *draconteion*). Strabon (66 î.e.n. – 24 e.n.) a cunoscut cuvântul grec: *draconteion*. Rădăcina **dracon-* „balaur; șarpe mare“ este cunoscută. (A fost propus și *rosmarinul* (*Rosmarinus officinalis*) folosit ca hipertensiv.

² Dioscoride – IV, 93 – a vorbit despre planta dacică medicinală *dyn*. Decev îi considera numele daco-trac. Rădăcina lui i.e. **dau-*, *du-* „a arde; a chinui“ se regăsește în *dyn* „urtica, urzica“. Hașdeu presupunea că *urzica* provine dintr-o etimologie populară din latinul *urtica* și dacicul *dyn*, prin transformarea *urtica* > *uridica* > *urzica*, cu t > d > z. Amintește și de verbul *a urzi*, fiindcă obținerea de fibre pentru țesături se făcea și din fibre de urzică mare – vezi Hașdeu, B.P., **Studii de lingvistică și filologie**, vol. II, 1988, pp. 350-353.

³ Ps. Apuleius considera *eurupillene* drept cuvânt daco-trac. Decev îl credea cuvânt grec. Este. Într-adevăr, și la greci: *erpillon*.

⁴ Nume considerat dacic de către Dioscoride, III, 141. Decev îl XXX ca *gonoleta* la daco-traci. I.I. Russu îl găsește ca nume pentru „meiul păsăresc“ (*Lithospermum arvense* L.). Rădăcina i.e. *guel-*, *guol-* „ghindă“. (A fost propusă și *sunătoarea* (*Hypericum perforatum*), care nu se susține).

⁵ Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride și P. Apuleius. Decev crede că este latin. A mai fost propusă *andrachnea sălbatică*, pe care n-o susținem.

⁶ Se regăsește la Dioscoride – IV, 37 – și Ps. Apuleius. Decev îl considera nume daco-trac. I.I. Russu consideră că e nume dacic pentru *mure* (*Rubus fruticosus* L.) – planta fiind folosită în medicina populară contra diareii (v. **Dicționarul etnobotanic**, 101).

Mendruta¹ → *mândruța* (*Veratrum album L.*) „steregoane, steregoaie, strigoaie“, plantă erbacee toxică din familia liliaceelor, cu frunze late, sesile și cu flori albe, precum și *strigoaie* (*Veratrum nigrum L.*), plantă erbacee toxică din aceeași familie, cu frunze late, sesile și flori purpuriu închis, dispuse în panicule compuse, ambele plante ale aceleiași familii, crescând pe terenul închis la stânelor de oi (stehea₂, alungă (-goane < a goni „a alunga“) insectele care atacă animalele închise în țarcul stânei, contribuind natural la combaterea ectoparaziților. Medicina populară folosește sucul acestor plante în bolile hipertensive, conținând anumiți alcaloizi esteri. Dioscoride afirma că sucul acestei plante oprește fluxul menstrual. Este și un insecticid puternic pentru tratamentul râiei.

Mizela² → *cimbrișor* (*Thymus vulgaris L.*), plantă erbacee, perenă, din familia labiatelor, cu frunze armoate, folosite în medicina populară pentru proprietățile dezinfectante ce le are, mai ales pentru procesele infecțioase ale vezicii urinare, în retenția de urină și pentru stimularea ficatului și a rinichilor. Se folosește în principal în ceaiuri. Dioscoride aprecia această plantă și pentru folosirea ei drept condiment.

Olma³ → *urm* (*Frasinus ornus L.*) „mojdrean“, plantă din familia oleaceelor, înaltă (sub 10 m), cu frunze compuse și flori albe dispuse în panicule terminale, dese, din regiunile sudice ale României. Medicina populară folosește această specie de frasin pentru icter, pietre la rinichi, reumatism și gută, precum și pentru „ciuma cailor“.

Hormea⁴ → *omag* (*Aconitum napellus L.*), plantă medicinală, toxică, din familia ranunculaceelor, cu flori albastre, violacee sau galbene, cu rizom tuberos – care se extrage din pământ primăvara pentru spălarea părului și oprirea lui de a cădea. Din plantă se extrage un alcaloid, aconitina, care produce inhibiția centrului nervos respirator, circulator și vasomotor.

Parithia⁵ → *tei* (*Tilia cordata L.*), „tei pădureț“, arbore înalt (sub 20 m), din familia tiliaceelor, cu frunze alterne, cordiforme, lung pețiolate, melifere și cu fructe achene gabuloase, ale cărui flori se folosesc în medicina populară pentru ceaiuri contra răcelii (gripei) și somnolenței, de stimulent al sistemului nervos central și al inimii.

Peripomasta⁶ → *buruiană de făcut copii* (*Viola odorata L.*) „toporaș, cârligei, viorea“, plantă erbacee, spontană, cu frunze simple și flori zigomorfe, folosită împotriva sterilității, pentru femeile care își doresc urmași, cât și pentru proprietățile ei sudorifice, pectorale și laxative.

Petrina⁷ → *pătrunjel* (*Petroselinum hortense H.*), plantă legumicolă și medicinală, bienală, din familia umbeliferelor, cu rădăcina pivotantă, îngroșată, lungă, și frunze penat-sectate, folosită la dureri de cap, de stomac (semnițele), la umflături, fracturi, dureri de vezică și la „vătămătură“; * *petrinjel* (*Pimpinella saxifraga L.*), a cărui rădăcină se folosește pentru boli de gât, răgușeală, boli de gură și ca expectorant.

¹ Nume de plantă medicinală dacică amintită de Dioscoride – IV, 16. I.I. Russu a recunoscut în *steregoaie*“ numele plantei dacice *mendruta*. Remarcăm că numele dacic *mendruta* își regăsește rădăcina în (grecește) *mandra* „loc îngrădit pentru oi, țarc, stână“. În Munții Carpații Meridionali din România, în masivul Parâng există Muntele *Mândra* („stână de oi“) pe care se află o stână de oi și foste locuri de stână pe care încă mai cresc plantele *stirigoaie*, care au vechi nume geto-dacic.

² Numele plantei *mizela* se află în lucrările lui Dioscoride – III, 36, 1. Decev îl considera daco-trac, ca și I.I. Russu. Numele amintește de grecește *mizellin* „amestecătură“. Rădăcina i.e. este **meg'h-* „a urina“, care sugerează folosința medicinală a plantei *mizela*. (A fost propusă și *mazărea* (*Pisum sativum*) care ar fi folosită în boli ale ficatului; nu susținem această propunere).

³ Numele plantei *olma* este dacic, după Ps. Apuleius și Dioscoride – IV, 173. Decev îl găsește daco-trac. I.I. Russu consideră că e numele dac al *socului* (era *seba!*), care este o plantă medicinală. Noi considerăm că este o altă plantă: *urm*. Nici *ulm* nu se susține medicinal.

⁴ Dioscoride aprecia că numele acestei plante este dacic, Decev îl consideră că este grec.

⁵ Nume de plantă medicinală dacică la Ps. Apuleius. Decev susține că este nume grecesc. Referință: gr. *itea* „tei“ și *par-* „în loc de, prin“. A mai fost propusă *iarba – pajiște*, pe care nu o susținem.

⁶ Nume de plantă medicinală dacică la Ps. Apuleius. Decev susține că e grecesc. Referință: gr. *peri* „copii“, gr. *poma(to)* „băutură“, *peripomasta* „băutură (pentru a face copii“

⁷ Nume de plantă medicinală dacică la Ps. Apuleius. Decev susține că este latin. Rădăcina geto-dacică este *petrin* iar în greacă este *petra*.

Phityptela¹, philophthela, phito, pihethela → *pin* (*Pinus silvestrus* L.) „muguri de pin“, plantă înaltă (arbore sub 40 m), cu scoarța roșcată, exfoliată și frunze aciculare lungi (4-6 cm), ai cărui muguri sunt folosiți în medicina populară pentru răceli și boli de plămâni.

Polpum² → *pur* (*Allum rotundum* L.) „poriu, usturoi sălbatic“, plantă erbacee din familia liliaceelor, cu frunze lanceolate, cu flori galbene, roz, roșietice sau alb-verzui, și rădăcina-bulbi, bogată în vitamine și substanțe nutritive. În medicina populară are mai multe întrebuințări.

Priadila³ → *brei* (*Bryonia alba* L.) „mutătoare cu fructe negre; brâu“, numele a două plante erbacee, agățătoare, toxice, din familia cucurbitaceelor, cu frunze lobate, flori albe-verzui sau albe-gălbui și fructe bace roșii (*Bryonia dioica* L.) sau negre (*Bryonia alba*);

→ *curpen* (*Clematis vitalba* L.) „viță albă; luminoasă“, arbust din familia ranunculaceelor, cu tulpina subțire, agățătoare, frunze penat compuse și flori albe, în panicule, folosită în medicina populară la paralizie („poceală“), pentru creșterea părului și contra tusei. Este diuretică, pomnește fluxul menstrual, înlătură durerile de splină, se flosește în epilepsie și la ameteți, în luxații.

Procedila, propedila, procila⁴ → *forostău⁵, cincii foi* (*Potentilla reptans* L.) „iarba cu cincii foi“, plantă erbacee, târătoare, din familia rozaceelor, cu frunze formate din cincii foliole și cu flori galbene, care se folosește în medicină pentru dureri de dinți și ulceratii putrede ale gurii și zonei faringiene, pentru diaree și dizenterie, pentru herpes, abcese, excrescențe pe degete, pentru boli de ficat și de plămâni, râie, friguri, febră, epilepsie, icter, răni, fistule, hernii și hemoragii.

Prodiarna⁶ → *spânz de iarnă* (*Helleborus purpurascens* W. et K.) „trandafir de iarnă, spânz, bojoaël“, plante erbacee, perene, otrăvitoare, din familia ranunculaceelor, cu frunze palmare cu lobi lungi și cu flori cu periant pielos, din 4-5, rar mai multe foliole verzi sau purpurii-verzi, cu rizom care conține alcaloizi utilizați științific în cardiologie, și în medicina populară veterinară: brânca (la porci) și dalacul (la cai), dar și în medicina populară, antifrīg și în alifii pentru reumatism (și anticancer).

¹ Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride. Decev îl consideră nume grec. De observat: gr. *phity* „plantă, săditură, vâstar“ și gr. *pitis* „molift, pin“. În geto-dacă: *phity* „făt; mugur“ și *phitela* „pin, brad“. În germană, *Fichte* „pin“. În familia arborilor de pin intră și bradul, și molidul, și alte pinacee. (A fost propusă și *părul fetei* (*Adiantum capillus veneris*), care nu se susține).

² Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride. Decev îl considera latin, adică provenit din let. *Ploppus*, care nu este plantă medicinală. A mai fost propus *mărarul* comestibil, plantă pe care n-o susținem.

³ Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride – IV, 183. I.I. Russu recunoaște planta „curpen, viță albă“ (*Bryonia alba*). Alții apreciază „curpenul“ (*Clematis vitalba* L.). Dacii îi mai spuneau: *pegrina*.

⁴ Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride – IV, 200 - și la Ps. Apuleius – 2. I.I. Russu și Decev îl recunosc ca daco-tracic.

⁵ *Forostou, forostoi* „cincii degete“ – vezi Bujoreanu, G., **Boli, leacuri și plante de leac cunoscute de țărâimea română**, Bibl. Populară a Asoc. „Astra“ Sibiu, 1936, p. 229. *Propodila* corespunde celticului *pompedila*, latinului *quinque folium* „cincii foi“, celto-carnicului *pymp* „cincii“, celto-kimric *pimp* „cincii“ și celto-armoricului *pemp* „cincii“, slaviciiului *pentii* „cincii“, elenului *penite*, lituanianului *penke*, sanscritului *pancia* „cincii. Daco-getul *dila* „foaie, gheară?“, ca și sanscritul *dala* „foaie“, cornicul *delen*, iarmarican *delien*, celto-irlandez *duillen* „foaie“. Daco-geticului *propedula* îi corespunde, de asemenea, gallicul *pompedulon* „pentaphyllum“. Precizări mai vechi în: Apuleius, **De virtutibus herbarum**, în: *Medici antequi*, Venetiis, 1547, pp. 211: „pentaphyllum, Galli *pompedulon*, daci *propedula*“, și Du Cange, **Glossarium mediae graecitatis**, Lugduni, 1688, 1349: *propedoula*, daci *quinque folium*, apud Dioscoride, cap. 624; Hașdeu, B.P., **Studii de lingvistică și filologie**, Ed. Minerva, București, 1988, vol. I, p. 193-194.

⁶ Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride – IV, 162. Decev și I.I. Russu îl consideră daco-trac. Evidente sunt cele două componente ale numelui: (*s*)*pro-di* – „spânz“ și (*i*)*arna* „iarnă“ > *iarna* „albă“ și *zârnă* „neagră“. B.P. Hașdeu a stabilit că planta dacică *prodiorno* este „elebor negru“, unde este *diorna* „neagră“ (în: **Studii de lingvistică și filologie**, 1988, vol. II, p. 160). Lazăr Șăoneanu a precizat că *elebor* este „planta întrebuințată ca purgative și numită popular „boboței“ sau „cutcurig“ (în **Dicționar universal al limbii române**, Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1922, p. 227). Se cunoaște că *bogoței* și *cutcurig* se spune pentru planta *spânz*, care este de mai multe feluri, toate folosite în medicina veterinară, pentru „brânca“ porcilor (*Helleborus niger* L.), „dalacul“ la cai (*Helleborus purpurascens* W. et K.) și pentru alte boli la animale (*Helleborus odoratus* W. și K.).

Rathibida¹ → *reazem vântului (Aster linosyris L.)* „buruiană de vânt rău²; iarba vântului³“, plantă erbacee, perenă, din familia compozitelor, cu tulpina și frunzele păroase și flori dispuse în capitule, albastre și galbene, care crește în regiunea montană și se folosește în medicina populară pentru boli ale sistemului digestiv; → *stelița (Aster amellus L.)* iarba vântului“, din aceeași familie cu aceea de mai înainte. Crește pe locuri aride și puțin sărate.

Riborasta⁴ → *brustur (Lappa timentesa Lenn.)* „brustur de munte“, plantă toxică din familia compozitelor, cu frunze mari și late, cu flori purpurii sau violete dispuse în inflorescențe sferice, țepoase, folosită ca plantă de leac în medicina populară, ca antiseptică, laxativă, sudorifică și depurativă, împotriva furunculelor, a bolilor de stomac, guta, reumatism, infecții diverse. (A nu se confunda cu *Lappa major Gärtn* și *Lappa minor Hill*, numite și *lipan*, care reduc oxigenul din apă și produc asfixierea faunei acvatice).

Rutastra⁵, **trutrastra**, **tutrastra** → *rută (Ruta graveolens L.)* „virnanț“, plantă medicinală cu miros puternic, pătrunzător, neplăcut, cu frunze alterne, penate și cu flori galbene. Folosită în medicina populară. → *rostopască (Chelidonium majus L.)* „negelarița“, plantă erbacee, medicinală, din familia papaveraceelor, care crește pe lângă râuri, în locuri umede și umbroase, necultivate, are flori galbene-aurii în vârful tulpinii, conține un suc galben-portocaliu, acru, otrăvită, folosită contra bolilor de piele, pecinginei, negilor și a „tătarcei“.

Salia⁶ → *salvie (Salvia officinalis L.)* „jale(ș)“, plantă erbacee, familia labiatelor, cu frunze opuse și cu flori viu colorate, albe, galbene sau albastre. Se cultivă ca plantă medicinală; → *jaleș (Stachys germanica L.)* „jale“, plantă erbacee, perenă, alb-lânoasă, meliferă, din familia labiatelor, cu frunze ovate și cu flori purpurii dispuse într-un spic terminal, folosită în medicina populară contra tusei; → *jale (Salvia pratensis L.)* „jaleș“, plantă din aceeași familie a labiatelor, cu tulpina înflorită folosită în medicina populară⁷.

Sciare⁸ → *scai (Carduus acanthoides L.)* „schin, spin“, plantă erbacee, bienală, din familia compozitelor, cu tulpina ramificată, spino-aripată, frunze penat-sectate, spinos dințate și flori roșii, dispuse în capitule, folosită ca leac în medicina populară; → *scăiuș (Dipsacus pilosus L.)*, „varga ciobanului, plantă erbacee cu tulpina înaltă (până la 2 m), acoperită cu peri și țepi, are flori alburii sau alb-gălbui, dispuse în capitule globuloase, spinoase, folosită în medicina populară pentru vindecarea fistulelor anale, arderea negilor; → *varga ciobanului (Dipsacus silvester Huds.)* „scai“, utilizată în medicina populară la dureri de ochi și „friguri“.

Sicupnux⁹ → *scoruș (Sorbus aucuparia L.)* „scoruș de munte“, arbore melifer din familia rozaceelor, înalt (sub – 10 m), cu frunze imparipenate, flori albe și fructe sferice roșii, astringente, folosit în medicina populară la reumatism, tuse, tuberculoză și boli de sânge.

Simpeax¹⁰, **sipoax**, **spioax** → *sămânța purcelului (Plantago major L.)* „pătlagină“, plantă erbacee din familia plantagiaceelor, cu frunze dispuse numai în rozetă bazală și cu inflorescență în

¹ Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride – IV, 119. Decev și I.I. Russu îl apreciază ca daco-trac. Numele respectiv este compus din *rathi-* „a razima“ și *-bida* „vânt“, reprezentând „iarba vântului“ sau „buruiană de vânt rău“.

² Vezi Băcescu, M., **Nume de plante**, I, „Revista critică“, Iași, 1931, nr. 1.

³ Idem, **Nume de plante**, II, „Revista critică“, Iași, 1934, nr. 2-3. Latinii îi spuneau „steaua atică“.

⁴ Nume dacic de plantă medicinală la Ps. Apuleius. Probabil numele a fost **ruboastra*, cu *-astra* aflat și în *rutastra*.

⁵ Nume dacic de plantă medicinală. Decev îl crede latin.

⁶ Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride – IV, 49. Decev îl consideră daco-trac. I.I. Russu propune acest nume pentru „ciumăfaie“. A se vedea: i.e. **k'el-* „băț subțire, pai țeapăn“, v. ind. *çaru* „săgeată“, și i.e. **k'er-* „vârf, culme“, v. ind. *Çalya-* „vârf de săgeată; spin“. Vezi și: W.P., I, pp. 403-408.

⁷ Vezi: Nicolescu, Ovidiu, **Plantele medicinale**, București, 1926.

⁸ Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride – III, 11, 1 – și Ps. Apuleius. Pentru Decev este nume grecesc. I.I. Russu a ales numele dac pentru „varga ciobanului, scăiuș“ (*Dipsacus silvester Huds.*).

⁹ Nume dacic de plantă medicinală la Dioscoride. Decev îl transcrie *sicumux*. I.I. Russu îl recunoaște greșit în „sărăcica; scaiul dracului“ (*Eryngium compestre L.*), care reprezintă o grupă de alte plante medicinale populare.

¹⁰ Nume dacic de plantă medicinală la Ps. Apuleius: *simpeax, simpotax, sipoax, sipoax* (I, 25). Decev îl consideră nume grecesc: *scimpeax*. I.I. Russu îl consideră nume al plantei „pătlagină“ (*Plantago major L.*).

formă de spic. Are calități expectorante, frunzele ajută la cicatrizarea rănilor și la boli de ochi. Zeama se dă copiilor contra ascariților. Din rădăcină se face ceai contra afecțiunilor pulmonare și gastrice. Este: astringentă, anticanceroasă, antiasmatică, bactericidă, cicatrizantă și expectorantă.

Syreon¹ → *sulfină* (*Melilotus officinalis* Lam.) „molotru“, plantă erbacee, din familia leguminoaselor, cu lăstari înalți (sub 2,5 m), frunze trifoliolate și flori galbene, folosită în medicina populară pentru „nădușală“, pentru „poală albă“ și contra moliiilor din țesături de lână sau de piele.

(S)tirozila² → *fierea pământului* (*Centaureum umbelatum* L.) „floare de friguri, buruiiană de friguri“, plantă erbacee medicinală din familia gențianaceelor, cu gust amar, înaltă (sub 50 cm), cu flori roșii sau albe și fruct-capsulă, folosită contra frigurilor³, la bolile de nervi, stări febrile, tulburări circulatorii, boli de rinichi și de ficat, boli de inimă, de stomac și de piele.

Torsoria⁴ → *torțel* (*Cuscuta europea* L.) „cuscută“, plantă parazită, care se înalță răsucindu-se pe altă tulpină din care se hrănește extrăgând seva prin haustori. Se folosește în medicina populară⁵ ca vermifug, împotriva ascariților.

Teudila, tanidila⁶ → *tinghirea* (*Armenica vulgaris* Lam) „zarzăr“, plantă din familia rozaceelor, înaltă (sub 10 m) cu frunze lat-ovale, flori albe și fructe sferice, comestibile – folosite în medicina populară contra durerilor de cap, de stomac și de spate.

Tulbela⁷ → *tulpină* (*Daphne mezereum* L.) „tulichină; lemn câinesc, piperul lupului“, plantă înaltă (sub 1,5 m), cu frunze lanceolate și flori roz-trandafirii care apar înainte de înfrunzire, crește în pădurile de la munte și conține alcaloizi, folosiți în farmaceutică. În medicina populară este leac contra durerilor de dinți și pentru spălarea vitelor contra păduchilor.

Tutastra⁸ → *samulastră* (*Allium cepa* L.) „ceapă verde, samuraslă“ (crește din bulbii culturii premergătoare), din familia liliaceelor, învelită în foi cărnoase la interior și membranoase la exterior, cu frunze cilindrice și flori akbe umbeliforme, care face semințe, și se folosește în medicina populară pentru bube, băătăuri, indigestii și boli lumești; vindecă și „apa la cai“.

Uaticina⁹ → *mătăcină* (*Dracocephalum moldavica* L.) „mătăciune, busuioc de munte“, plantă erbacee, aromatică, meliferă, din familia labiatelor, cu frunze lanceolate și cu flori albe sau albastre violacee; din frunze se prepară „apa de melisă“; → *mătăcină* (*Melissa officinalis* L.) „roiniță, buruiiană de stup, iarba roilor“, plantă erbacee, perenă, meliferă, din familia labiatelor, înaltă (30-80 cm), cu frunze ovale și cu flori albe sau liliachii în verticile axilare. În medicina populară se

¹ Nume dacic de plantă medicinală la Ps. Apuleius. Deceiv îl considera cuvânt grecesc/

² Nume dacic de plantă medicinală. Deceiv îl considera daco-tracic. *Stirozila* este cuvânt compus, în care se recunoaște al doilea element, - *zila*, regăsit în i.e. *g`i-l- „a răsări“ sau i.e. *g`ei- „a încolți“. Vezi: W.P. I, p. 544. Se află și în cuvântul dacic *usazila* ș.a. Se cunoaște din lista lui Ps. Apuleius.

³ Gorovei, A., și Lupulescu M., **Botanica Poporului Român**, Fălțiceni, 1915.

⁴ Nume dacic de plantă medicinală consemnată de Ps. Apuleius. Deceiv l-a considerat cuvânt latin. Vezi i.e. *tu-r- „umflat“ și *k`el- „băt subțire“.

⁵ Vezi: Lon, N., **Istoria naturală medicală a poporului român**, în „*Analele Academiei Române*“, București, 1903, t. XXV; vezi și **Botanique en Nerej, un village d`une région archaïque**, Institutul de Soc. Sociale de Roumanie, 1943.

⁶ Nume de plantă dacic, consemnat de Ps. Apuleius – 91 – și de Dioscoride – III, 35, 1. Deceiv îl considera geto-trac, ca și I.I. Russu, care a propus să-l reprezinte planta *menta* „izma“. Este însă un cuvânt compus din rădăcina i.e. *teu- „a umfla, a fi puternic“ (W.P. I, p. 706).

⁷ Nume dacic de plantă medicinală, prezentat de Dioscoride – III, 7, 1 – și de Ps. Apuleius – 38, p. 80, – care a precizat că „daci dicunt stirozila“ – pe care l-am prezentat mai sus ca nume al altei plante dacice. Deceiv l-a considerat ca nume traco-dacic, reducându-l la numele *tulla*. I.I. Russu a atribuit acest nume plantei „fierea pământului, potroacă“, folosită contra „frigurilor“.

⁸ Nume dacic de plantă medicinală, prezentat de Dioscoride – IV, 176. Numește o plantă care are nevoie de umezeală, de multă apă, fiindcă are în numele său dacicul -*astra*, provenit din rădăcina i.e. *sreu „a curge“, sau i.e. *treu „a prii, a prospera, a crește“. Același cuvânt îl conține și numele de plante dacice *rutastra* „rută, viranț“ și *riborasta* „brustur“. I.I. Russu a considerat că este numele dacic al „lubenitei“, dar această plantă a fost adusă târziu din sudul Africii și dacii nu o cunoșteau.

⁹ Nume dacic de plantă medicinală din lista lui Pseudo-Apuleius. Deceiv considera că este cuvânt latin. Dacii au fost mari crescători de albine și foloseau „roinița“ pentru pregătirea stupilor și roirea lor.

folosește la răni, tuse, răceală, dureri de dinți, de stomac, de „urinat“, „năduf“ etc. Din ea se prepară antemina ca insecticid și un ulei volatil pentru farmaceutică.

Usazila¹ → *arâriel* (*Cynoglossum officinale* L.) „limba sau laptele câinelui“, plantă erbacee din familia boraginaceelor, cu miros greu, cu frunze verzi-albicioase, acoperite cu un puf fin și cu flori roșii-închise, mai rar albe; în medicina populară se folosește numai scoarța rădăcinii. Planta este folosită și pentru calmare. Frunzele zdrobite în grăsimi veche de porc se folosesc contra cheliei, arsurilor și mușcăturilor de câine; → *in de sămânță (?)* (*Linum usitatissimum* L.) „in (de fuior)“, sămânță de plantă anuală, din familia linaceelor, cu tulpina subțire, fibroasă, cu frunze mici, înguste și cu flori albasre sau albe; semințele se folosesc în medicina populară pentru dureri de piept și gâlcii.

Verzel² → *vergiel* (*Orobanche vulgaris* Poir.). „Săgeata lui Dumnezeu“; (*Orobanche flava* Mart.) „gonitoare“; (*Orobanche cumana* Willr.) „tâțoaie; bobâlnic“ ș.a., nume dat unor plante parazite pe rădăcinile altor plante, lipsite de clorofilă și cu frunze reduse, folosite medicinal, după credința primitivă, că stimulează sexul, că reduc sterilitatea și dau putere pentru acuplarea dintre bărbat și femeie, spre a prinde sarcină și a avea copii sănătoși.

Zena³ → *cucută* (*Conium maculatum* L.) „buciniș“, plantă erbacee otrăvitoare din familia umbeliferelor, înaltă (0,5-2,5 m), cu miros specific, frunze mari, flori albe și fructe brune-verzui, se folosește în medicină, având alcaloizi, și în medicina populară – se fierb rădăcinile de cucută cu rădăcini de nalbă pentru spălarea picioarelor care dor iar frunzele se fierb pentru a trata umflăturile și a determina vioiciune și a da energie pentru mișcare.

Zunster⁴ → *gușter* (*Scrophularia nodosa* L.) „iarba neagră; buberic“, plantă erbacee perenă din familia scrofulariaceelor, înaltă (40-125 cm), cu rizom noduros, frunze dințate și flori verzi-măslinii sau brune, care se folosește în medicina populară ca „iarbă de bube“, „buruiană de buba cea rea“, „iarbă de trânji“ (hemoroizi), pentru „sgâlci“ (scrofuloză), iar în medicina populară veterinară se folosește contra „gușterului“ (crup difteric) la porci.

¹ Nume dacic de plantă medicinală păstrat la Ps. Apuleius. Este cuvânt compus, din care al doilea, *-zila* are ca rădăcină i.e. *g'ei- sau g'i-e- „a incolți, a răsări“ – W.P. I, p. 544. Primul cuvânt, *usa-* se află ca parte finală în numele capitalei dacice: Sarmisegetusa. Dar *usa* înseamnă și „sămânță de in“ sau „in de sămânță“ și „in de fuior“. *Zila* se regăsește și în toponimul *Zorzila*.

² Nume dacic de plante medicinale cu rădăcini i.e. *uer- „a învărti“ și i.e. *uerg'h- „a presa“, care sugerează sensuri vulgare legate de procreație. *-zel* înseamnă „pai, tulpină întărită“, după cum în armeană *cil* „pai, tulpină de plantă“. Vezi: WP, I, p. 544. Alt cuvânt dac, *zelcia* „a rade zarzavat, a curăți plante“.

³ Nume dacic de plantă medicinală – la Dioscoride, IV, 78. *Cucuta* (fr. Cigüe) a fost apreciat cuvânt daco-tracic, de Decev. I.I. Russu a stabilit că numele *zena* înseamnă „cucută“. Din cucută se extrăgea *zeama* mortală, care i-a fost fatală și lui Socrate – părintele filosofiei. Vezi și i.e. *g'heu „a vărsa; zeamă“, i.e. *g'hei „a împinge, a mișca energetic“, avesticul *zaeni* „vii; gelos“. Respingem specia de plantă *cucuta de apă* (*Cicuta virosa* L.), propusă de I.I. russu, fiindcă nu se folosește în medicina populară, deși în popor i se mai spune „inveninată“. Vezi și: **Plantele de leac – comoara săracilor**, în: „*Gazeta poporului*“, Sibiu, 1919, nr. 15-22.

⁴ Nume dacic de plantă medicinală, la Dioscoride. Decev îl considera cuvânt grecesc. A se vedea: *zui-s-* din i.e. *g'eu „a favoriza, a grăbi“ și i.e. *ter- „a pătrunde, a străbate“, avesticul *zavah* „forță“ – W.P. I, p. 555. A se vedea și: **Plante cunoscutе și întrebuințate de locuitorii câtorva sate românești**, în „*Buletinul Grădinii Botanice Cluj*“, 1938, vol. XVIII, p. 99.